www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 251. — Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 28. жовтня, 1922. — VOL. XXX. — No. 251. — Jersey City, N. J., Saturday, October 28, 1922. — THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ СПРОБ ДАЛЬШОГО ЗМЕНЬШИННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

ВАШИНГТОН, Д. К., 26. жовтня. — Президент Гардинг написав лист до міністра війни Вікса, в якому заявився як найрішучійше проти всяких спроб дальшого зменьшення американської армії.

РОЗПУЩЕННЄ АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

ЛОНДОН, 26. жовтня. — Король Юрій видав проклямацію, якою розвязав теперішний англійський парлямент, і проголосив нові вибори.

Перше зібранне нововибраного парляменту назначено на 20. падолиста с. р.

ЯПОНІЯ ВЖЕ ПОКИНУЛА ВЛАДИВОСТОК

ТОКІО, столиця Японії, 26. жовтня. — Японські війска опустили Владивосток і віддали в руки російський війск.

Японія видала на цілу окупацію Владивостока і других міст Сибірі над Тихим океаном $750,000,000.

ІРЛЯНДСЬКА БОРОТЬБА В ГАЛИЧИНІ

ЛЬВІВ, 12. жовтня. — Тутешний дневник „Діло" подає отсі дальші звідомлення з боротьби в Галичині:

ЗАМАХ НА ПОТЯГ.

Між Львовом і Сиховом стріляли невідомі особи з крісів до вікон особового потягу підчас руху. Потяг здержано. „Курер Львовскі" доносить, що стріляли Українці. Підчас стрілянини оден польський поручник, станиславівської інтендатури, Полячек, ранений.

ХОТІЛИ НАГЛОГО СУДУ.

В ночі з 1. на 2. жовтня с. р. невислідженi зачинщики перетяли телеграфічні дроти на зелізничому шляху між Березовицею великою і Тернополем. Будник з Березовиці вел. мав бачити, як кількох людей по перетяттю дротів побігло в напрямі Гаїв вел. біля Тернополя, де цеї самої ночі перетято рівнож телеграфічні дроти. Як всюди в повіті з зарядження староства громади дають скріплену нічну сторожу — так і в Березовиці великій критичної ночі повнило нічну службу шістьох господарів, між ними Андрій Бідованець і Іван Химчук, але тільки в селі, а не при зелізничому шляху. В понеділок 2. с. м. командант поліційної станиці з Бушева Чарнецкі заарештував Бідованця і Химчука під замітом ушкодження телеграфу (злочин з § 85 з. к.), за що тепер судять наглі суди. Арештантів відставлено до слідчого уряду до Тернополя і поліція вже надилася до сценерії наглих судів. Доказів однак їх вини не було ніяких. Арештантів відставлено 4. с. м. до слідчої вязниці при окружному суді в Тернополі, де проти них ведеться слідство до Vr. 2161|22 о злочин злосливого занедбання з § 87 з. к., що до якого наглі суди є некомпетентні. Справою арештантів занявся адвокат др. Степан Баран. Палата радна рішила їх пустити на волю, але в наслідок спротиву прокуратора справа пішла до вирішення до апеляційного суду у Львові.

ДОЛИНА.

До Долини прийшов відділ польського війска і закватирувався в льокали „Української Бесіди". Командант відділу, коли йому звернули увагу на инші догідніші льокалі, відповів, що староство казало йому занять українську хату і то якраз „Українську Бесіду".

ІВАНІВКА ПОВ. СКАЛАТ.

Недавно доносили ми, що в Іванівці убив Поляк Міхал Бурштинські, розохочений на вічу польських людовців, парубка Українця Стаха Ковцуна. Сьогодні можемо донести, що окружний суд в Тернополі за малою кавцією випустив убийника на вільну стопу. В цілім селі велике обурення, а убийник гуляє безкарно.

НЕ ВІЛЬНО УКРАЇНЦЯМ НОСИТИ ПАЛИЦЬ.

В домі о. Олекси Гощького в Двірцях пов. Жовква поліція переведла ревізію, шукаючи зброї і відозв. Підчас ревізії скопфісковано залізну палицю. Поліцай заявив, що без дозволу не вільно Українцям носити залізних палиць. Чи і палиці загрожують цілости польської держави?

ПРОДОВОЛЬЧИЙ ПОДАТОК НА УКРАЇНІ

Не зважаючи на лихі результати сучасного урожаю й на торішний голод, Україна обкладена продовольчим податком в дуже великих розмірах. Від розкладки не виключені ні Одеська губернія, ні Запоріжжя, які найбільш постраждали від неурожаю. В звязку з заходами по зібранню продовольчого податку, які переводяться дуже енерґічно, поденуди вибухають селянські повстання.

ДР. О. НАЗАРУК В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ.

Дня 12. с. м. повернув д-р О. Назарук до Виннипеґу з Західної Канади, де відбув кілька віч в справі позички національної оборони і зараз (або 14. с. м.) виїхав на Схід, де також відбуде кілька віч, а се в головнійших містах провінції Онтеріо.

З поїздки по Зах. Канаді д-р О. Назарук виніс як найгарнійше враженнє. Його як сам заявив, незвичайно тішить те, що в Зах. Канаді є більше української інтелігенції як її слава. Він звидів українські інституції в Саскатуні, Йорктоні, Мондер і Едмонтоні. До найважнійших культурних інституцій належить Інститут ім. Петра Могли в Саскатуні. Однак, з жалем заявив д-р Назарук, в Інституті: — є дуже маленька бібліотека та не заступлена українська преса, бо є лише там „Український Голос" і „Дніпро".

Культуро-осьвітний стан в Йорктоні є дуже високий, казав д-р О. Назарук. Там є незвичайно гарні і туго побудовані інституції до яких належить колеґія св. Йосафата і в якій виховане українські молодіжи не є проти-українське.

Монастир в Мондер, казав др. Назарук, є центром житя і орґанізації. В монастири є незвичайно гарна бібліотека, усі найновійші видання находяться там навіть в кількох примірниках. Часописи однак там, окрім бразилійської „Праці", нема ніяких. Вилив монастира міродайний.

Найбільш подобався нашому надзвичайному делеґатови Едмонтон. Місто, казав він, є зріле до проводу. Інтелігенції є досить і уся дуже гарна, а зглядно, казав він, — „Едмонтон представляє високий стан інтелігенції".

Про побут д-ра О. Назарука в Зах. Канаді висловила се дуже прихильно тамтешня англійська преса.

МІЖНАРОДНІ КАПІТАЛІСТИ І РОСІЙСЬКА НАФТА.

З Парижа доносять що представники міжнародного нафтового промислу в результаті опозиції совітського уряду, який не хотів ані визнати приватної власности, ані уділити на можливих умовах концесій, завязали між собою умову. Вони зобовязались перед совітами виступати спільно, тим самим для совітського уряду стає неможливим утворення взаїмної конкуренції між нафтовим товариствами.

ЛЕҐІТИМАЦІЙНИЙ ПРИМУС У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

Від хвилі скасовання вимкового стану у Східній Галичині здавалося, що леґітимаційний примус при подорожах залізницею не обовязує. Але як доносить польська преса, польська влада видала орґанам безпеки розпорядок, в силу якого цей леґітимаційний примус обовязує і дальше, а всі подорожні мусять мати леґітимації. Як бачимо, скасовання вимкового стану має характер фікцийний, бо на ділі, він існує дальше.

„ЧОРНІ КАБІНЕТИ".

Урядовець одеського почтамту, що прибув з Одеси, передав співробітникови „Руспресса" слідуючі інформації: Всі без винятку листи які прибувають в совітські держави зза кордону, пересилаються до губерніяльних міст, де мають при почтамтах особливі „чорні кабінети" — відділи для таємної цензури листів. В цих відділах, що іменуються „відділами закордонної кореспонденції", всі листи переглядають, при чому для кождого листа складається особлива карточка, що зветься меморандумом. На ній записується адреси надсилаючого й одержуючого лист, його зміст, всі імена, або умовні зазначення імен, які маються в листі. Меморандуми ці пересилають в особливий відділ головного політичного управління, де переводиться точна і докладна реєстрація всіх листів зза кордону.

ЛЮДОВЦІ ПОМІЖ СОБОЮ.

В справі „говоровій" поміж редактором „Курієра Львовского" Ямпольским і „людовцовим" послом Брилем президія П. С. Л. оголошує: „Президія постановила віддати справу під рішення партійного суду. Рівночасно закликає обі сторони до закинення боротьби на зовні".

Президія партії має вирішити, ян Бриль заслугує на назвиско злодія і шубравця, чи ні.

З ХРОНІКИ ПОЛЬСЬКИХ ЗЛОЧИНІВ.

У варшавскому трибуналі Александра Снопкевіча, котрий ограбив жидівську родину в селі Лази, вимордувавши всіх її членів. Після сповнеця злочину Снопкевіч підпалив дім враз із своїми помордованими жертвами. Снопкевіча і його товариша Белю засуджено на 12 літ вязниці.

ДО ЧУТОК ПРО ВБИВСТВО ДЗЕРЖИНСЬКОГО.

„Голос Россії" повідомляє, що чутки про вбивство Дзержинського були викликані що 21. вересня в Москві перед чрезвичайкою відбулась демонстрація робітників прохорівської і ціндалевської фабрик які вимагали увільнення своїх арештованих большевиками товаришів. Підчас розгону демонстрації робітниками був забитий слідчий чрезвичайки, що й викликало чутки про вбивство Дзержинського. Серед робітників большевиками переведено нові арешти.

ПРИЗНАЧЕННЯ НОВОГО ПОЛЬСЬКОГО ПОСЛА В МОСКВУ.

Польським повіреним в справах в Москві призначено Романа Кнолля, який в ближчому часі виїздить до Москви. Разом з ним виїде міністер торгу і промисловости Штасбуґер для наради з Красіним в справі польсько-совітської торговельної умови.

СХІДНЯ АНТАНТА.

„Голос Россії" повідомляє: „Народний комісаріят закордонних справ запропонував російським дипломатичним місиям, що знаходяться при урядах Монголії, Персії і Афганістана вияснити погляд цих урядів на проблему Близького Сходу, а також на утворення спілки совітської Росії, кавказьких совітських республик, Туреччини, Персії, Бухарі, Афганістана і Монголії, цілях утворення „Східної Антанти". Представник РСФСР в Афганістані передав вже афганському урядови цю пропозицію Росії. Сими днями сподіваються передачі такої пропозиції Афганістану з боку ангорського уряду. В Москві передають, що совітський уряд покладає великі надії на утворення цієї нової спілки „Східної Антанти", яка би утворила противагу Великій і Малій Антанті.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА

„СВОБОДА"

приймає замовлення на друкованє тіксетів, розкидок, афішів, членських книжочок, статутів, книжок, коверт і листових паперів для Братств, Товариств і Сестрицтв, часописів і всіх инших річий, що входять в склад друкарських робіт.

РОБОТУ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA"
53 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ В ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

ДР. ОСИП НАЗАРУК ПРИХАВ СПЕЦІЯЛЬНО З КАНАДИ НА КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па., 26. жовтня. — Нині рано отворено тут в словацькій галі при 5-тій улиці Український Національний Конґрес в Злучених Державах.

Прибули представники 7 центральних орґанізацій: У. Н. Союза, Провидіння, Народньої Помочі, Згоди Братств, Січової Орґанізації, Ліґи Горожан і Ліґи Ветеранів, які мають около 50,000 членів, а майже 1,000 місцевих відділів.

На конґрес прибуло 130 делеґатів (які заступали 176 товариств). Делеґати були з найдальших сторін українських кольоній в Америці.

Конґрес отворив секретар Провидіння, Евген Якубович.

Привітну промову виголосив місцевий парох о. Максим Кінаш, котрий сказав, що як щасливо зачав американський конґрес в Филаделфії основини Злучених Держав, нехай так-само щасливо тут зачне український конґрес основини української держави.

Відтак на внесенє С. Ядловського, предсідателя У. Н. Союза, вибрано президію зборів, до якої увійшов Омелян Ревюк, редактор „Свободи", яко предсідатель і представники всіх заступлених центральних орґанізацій яко заступники предсідателя. Секретарювали Антін Цурковський, редактор „Америки", і Михайло Стоколоса.

Потім Семен Ядловський здав звіт про діяльність тимчасового уряду „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці". Звіт принято.

Опісля відчитано 14 привітних телеґрам.

По дискусії над звітом С. Ядловського конґрес рішив поручити новій екзекутиві Обєднання, щоб розслідила справу фонду українського дня, який був в У. Н. Комітеті, а також фондів других подібних орґанізацій і до місяця здала прилюдний звіт.

Пополудні перший забрав слово представник Українського Галицького Уряду у Вашинґтоні, др. Лука Мишуга. Він у своїй промові передав привіт конґресови від Правительства д-ра Петрушевича і представив зборови представника Українського Уряду в Канаді, д-ра Осипа Назарука, котрий спеціяльно прибув сюди з Виннипеґу. Ман., аби явитись на конґресі.

По промові д-ра Мишуги поставив І. Боросевич внесенє, щоб віддати честь Галицькому Правительству за його працю через повстанне з місць, ко Конґрес сейчас сповнив.

Потому виголосив довшу промову др. Осип Назарук.

Ціла авдиторія із запертим віддихом вислухала його промови, в якій він представив слухачам яко наочний свідок і один з творців української держави всі події, звязані з будовою і руїною української держави, а опісля дипльоматичні заходи правительства Петрушевича і боротьбу нашого старого краю проти польської окупації.

Промова д-ра Назарука зробила велике враженнє на делеґатів, котрі нагородили його грімкими і довго невмовкаючими оплесками.

Відтак забрав слово др. Степан Гриневецький, голова Січової Орґанізації, і поставив внесенє, аби збір вислухав резолюції стоячи і тим заявив однодушне принятє їх.

Резолюції відчитав о. Михайло Гурянський, представник Згоди Братств з Олифант, Па., а збір вислухав їх стоячи. Потім приняв їх одноголосно.

Опісля Дмитро Штогрин, рекордовий секретар Провидіння, відчитав проект статута Обєднання, який принято.

В проекті між іншим постановлено, що осідком Обєднання має бути місто Филаделфія.

На сьому покінчено четвергові наради і відложено їх до пятниці рано.

Вечером в тійсамій галі відбувся в честь делеґатів українського конґресу концерт, який уладжено силами хору Сиротинця і хору ім. М. Лисенка, при співучасти українського баритона М. Зазуляка.

ПОЛЬСЬКІ ЗАПРОДАНЦІ НА ХОЛМЩИНІ

На Холмщині зорґанізувалась ґрупа під назвою: „ГУРТОК ПРАВОСЛАВНИХ", для змагання розбити єдність українського національного фронту. Про свої завдання гурток говорить в відозві, виданій на російській мові так:

„Ціллю православного гуртка є: обєднити все православне населенне Польщі в орґанізований обєднаний православний комітет з відділами культурно-осьвітним і релігійної праці. Війти в контакт з польським демократичним суспільством для поліпшення биту православних взагалі і сел".

УКРАЇНЦІ ПШИ РОБОЦЕ

„Новосці Ілюстроване" журнал, що виходить у Кракові, поміщує титулову картину із теперішних відносин у Східній Галичині: Край дороги горить панський фільварок, а через пліт перескакує українська селянин у високій чорній шапці, втікаючи від бужинців після винаня підпалу. Під картиною напись: „Українцы пши робоце.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сіті і заграницею

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреса платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕТРУШЕВИЧ ДО АЛІЯНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ АМБАСАДОРІВ.

Президія Української Національної Ради Східної Галичини в справі негайного вирішення державного становища Східної Галичини.

До Конференції Амбасадорів у Парижі.

Президія Української Національної Ради Східної Галичини вважає своїм обовязком звернути увагу Конференції Амбасадорів на незвичайно критичні обставини, в яких находиться Східна Галичина під окупацією Польщі—в теперішнім моменті.

1. Польське правительство розписало вибори до польського сойму й польського сенату у Варшаві, що мають розпочатися в дні 5. падолиста с. р. на просторі польської держави, але також на території Східної Галичини, що на підставі мирових договорів, заключених в Сен-Жермен і Севрі — не належить до Польщі, а лежить поза границями польської держави.

2. В останніх днях предложило польське правительство польському соймови у Варшаві до ухвалення проєкт мнимої автономії для східно-галицьких воєвідств, щоб самовільно накинути Східній Галичині польську державну організацію і таким безправним актом анектувати Східну Галичину до польської держави й поставити компетентне міжнародне тіло перед факт докоманий, — що нарушує суверенні права головних держав Антанти, запорученої артикулом 91. сен-жерменського мирового договору, як також противиться виразно виявленій волі населення.

3. Проти отсих державних замахів Польщі як військового окупанта на окрему міжнародню територію Східної Галичини внесла Президія Української Національної Ради Східної Галичини протести з дати: Відень, 15. серпня і 26. серпня с. р. до представників головних держав Антанти.

Зараз по розписанню польських виборів зібралися у Львові всі українські політичні партії в днях 26. і 27. серпня с. р. й однодушно проголосили, що українське населенне Східної Галичини не возьме участи у виборах до репрезентаційних тіл польської держави.

А в дні 2. вересня с. р. зібралася у Львові Українська Національна Рада Східної Галичини, найвище репрезентаційне тіло українського населення Східної Галичини, й однодушно запростувала проти розписання польських виборів у Східній Галичині, як також проти накидування їй Польщею якоїнебудь автономії; відкидаючи всяку сполуку з Польщею, поставила до головних держав Антанти одиноке домагане: визнання Східної Галичини незалежною державою (народньою республикою) свобідних народів.

4. Причиною тих актів самоволі польської окупації у Східній Галичині є безперечно те, що головні держави Антанти вже четвертий рік відволікають вирішенне східно-галицької справи та протягом цілого часу польської окупації (1919—1922) ані не виконували свого суверенного права на сій території, ані не здержували тяжких надужить Польщі супроти українського населення свого краю. Тому серед катованого населення росла ненависть до польської окупації, а відтак розпука про істнуваннє пхнула українське населенне до активних виступів проти Польщі, — що в останнім часі зазначується: атентатами на польських воєводів; висаджуванням зелізничих мостів і поїздів; паленнем осель польських кольоністів; нищеннем станиць польської жандармерії, військових магазинів і иншим. І таким способом перемінилася Східна Галичина під окупацією Польщі в країну анархії і балканізації, що не тільки загрожує житте і будучність українського народу, але також мир на Сході Европи.

5. Щоб уже покласти кінець тому безправному станови та приспішити конечно потрібне й негайне вирішенне державного становища Східної Галичини, звернулася Делеґація до третього збору Союза Народів про охорону міжнародних договорів, права й національної справедливости супроти безправних посягань Польщі на територію Східної Галичини.

Третій збір Союза Народів у Женеві, зваживши невинносимі обставини українського населення Східної Галичини під окупацією Польщі, — однодушною постановою з 22. вересня с. р. поновив бажанне, висловлене другим збором з 27. вересня 1921, щоб Рада Союза Народів звернула увагу головних держав Антанти на потребу вирішення в близькій будучности державного становища Східної Галичини.

З отсих причин покликуємося на постанову Найвисшої Ради Мирової Конференції з 25. червня 1919, котрою призволено Польщі тільки на тимчасову військову окупацію Східної Галичини та приречено нам вирішити державне становище сеї нашої території згідно з волею населення, — і просимо Конференцію Амбасадорів на підставі покликаних міжнародних договорів:

I. Не допустити, щоб Польща безправно переводила у Сх. Галичині вибори до польського сойму й сенату у Варшаві.

II. Заборонити Польщі накидуванне Східній Галичині якоїнебудь державної орґанізації.

III. Предложити Найвищій Раді Мирової Конференції справу державного становища Східної Галичини до остаточного вирішення в найблищім часі.

Іменем переважаючої більшости населення маємо честь предложити (в прилозі) проєкт державного устрою Сх. Галичини як незалежної Галицької Республики свобідних народів.

Відень, 28. вересня 1922.

Др. Евген Петрушевич, в. р.
Президент Української Національної Ради Східної Галичини.

ПОЛЬСЬКА НЕБЕЗПЕКА.

„Revue Internationale", двотижневик, містить в числі з дня 15. вересня ц. р. слідуючу статтю п. з.: „Польська небезпека".

„Недавно тому покінчилася польська кабінетова кріза, яка тревала довше, як два місяці. Своїм довгим істнуванням і розвитком вона взяла рекорд у всіх досі відомих парляментарних крізах культурних держав. Доволі піднести, що майже місяць урядували поруч себе два польські кабінети: один Корфантія, покликаний соймом, другий Слівінського, покликаний йачальником польської держави. Яка причина тих політичних труднощів, що їх переходить польська держава? Боротьба між так званою польською правицею і лівицею. В їм яких політичних принціпів? На те історія останньої політичної кризи — ні жадної попередньої — не дала ніякої відповіди. Бо тих принціпів не було. Відповідно старій польській традиції, причиною політичної боротьби в Польщі є й тепер панування польського народу, непривиного до вдержання себе власними засобами і власною працею, над чужими землями. Минула польська політична кріза — се один з симптомів хронічної кризи польської державности, якої основою є відсутність в Польщі всякого змислу для реальної дійсности. Відновлена, в інтересі мира, Польща стала постійною загрозою мира, наслідком своєї анексіоністичної політики. Йдучи за міражами своєї минувшини.

Польща мріє про експансію — з одної сторони по Балтійське, з другої по Чорне Море. Щоби зреалізувати сю мрію, Поляки вже нині займають мілітарно таку саму чужу непольську територію, як польська етноґрафічна область. Майже половину сеї чужої території займає Східна Галичина, яка правно є частиною Польщі. Та країна остає під військовою окупацією Польщі, а суверенність над нею належить головним союзним державам. З огляду на те, що головні союзні держави не виконують своєї влади над Східною Галичиною, а Польща є „beatus possidens".

В останньому часі майже що дня польські ґазети приносять вістки про спалені оселі польських кольоністів, висаджені в повітря мости і поїзди і т. п. Що ще більшого розбурхання і так зрезольтованого українського населення, причинюються два факти: процес, який має відбутися проти українського студента Федака і товаришів, обвинованого за атентат проти шефа польської держави, Пілсудського, виконаний у вересні минулого року. Товаришів Федака польський суд обжаловує за державну узраду проти польської республики, хоч вони не є польськими горожанами, а Галичина не є частиною Польщі. Обжалованим грозить кара смерти. Дальшою причиною розбурханих політичних настроїв — се польські приготовання до виборів у Східній Галичині. Як відомо, польський сойм ухвалив перевести нові вибори до польського сойму у Варшаві; і такіж вибори наміряє перевести Польща у Східній Галичині, щоби тим чином доконати анексії того краю.

Дотеперішнє підтримування польської анексіоністичної політики коштувало доволі Францію і може її коштувати ще дорозше. Ми вже раз виказували, які прислуги може віддати інтересам французької політики обмеження Польщі до її етноґрафічних границь і створення незалежної галицької держави. Ми повернемо ще до сього питання, коли буде потреба".

ПРИВІТ УКРАЇНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТОВИ У ЛЬВОВІ.

З приводу нового шкільного року.

(З віденського „Українського Прапора" із 7. жовтня, 1922).

Героїчна послідовність, з якою українське громадянство у краю бореться проти всякого й найхитріще замаскованого наступу Ляхів у Східній Галичині, виявилася й на полі вищого шкільництва ділом пропамятного значіння: заснованнєм тайного українського університету у Львові, який зачне небавком новий рік свого істнування. Мученицького, в найтяжчих умовинах виборюваного істнування! Українські студенти тайного національного університету скриваються зі своєю наукою перед оком одичілих хляцьких Гунів так, як скривалися перші християни в підрах римських катакомб перед озвірілим оком поспіканів Нерона або Діокліцяна. Вони находяться на викладах своїх учителів у вогких сутеренах і пивницях, у чадливих та вбивчих своїм воздухом підземеллях міста. Вони збираються там скрито й обережно так, як колись скрадалися до своєї святині приклонники нової думки, переслідувані катами інквізиції або поспіканами зпід стягу Борджів та Віскончтів. Якийже се нечуваний документ культурних аномалій у самій середині Европи, в XX-ім століттю людства!

Озвірілий ляцький Гун не доволяє українській університетській молоді у краю вчитися в рідній мові, у своїх учителів, у своїм університеті! Ляцький Гун бажає від неї тільки одного, а саме: винародовленя, національної апостазії та відцуранія від рідної нації. Безсоромний сенат ляцького університету у Львові, того університету, що його удержує своїми податками українське населенне Сх. Галичини, а який заснував цісар Йосиф II. для культурних потреб українського народу, — зажадав від студентів Українців як умови приняття посвідки відбуття військової служби в польській окупаційній армії! І за ціну такого упідлення дає він українському студентови змогу вчитися тільки в польській мові, в польських учителів. А головно: в польськім, „варварськім" дусі ляцьких наїздників, щоб по змозі викривити душу українського студента й задурманити її трійлом ляцької брехні. Той польський львівський університет — се такаж страшна небезпека для українського громадянства у Східній Галичині, як і ляцька конскрипція, ляцька автономія, ляцькі тюрми й ляцькі вибори. В руках ляцьких Гунів у Східній Галичині став і їх університет для українського населення тільки одною з їх затроєних етрід, одним вбивчим середником в їх боротьбі проти українського народу. Не диво, що українська університетська молодь шукає за всяку ціну науки у освіти в рідній мові.

Що за величавий доказ національної свідомости в дорослаючого покоління України! Але не тільки в нього. Рука в руку з українською університетською молоддю в краю йдуть і її батьки: Адже український університет у Львові істнує виключно завдяки тій матеріяльній допомозі, яку дають йому провідники й батьки молоді. Ті здебільшого бідні, спрацьовані батьки, яких важкі чола заливалися нераз рясним потом серед важкої праці на хліб насущний... Кервавo здобуте добро українського мужика жертвується так безпосередно на жертвеннику народного Духа й народньої просвіти: змозоленими руками українського мужицтва, яке відчимає собі від уст, а дає останню кварту бульби, останню мірку збіжа й останню головку капусти на свою найвищу школу, складає так Рідна Земля останнє добро для своїх дітей, кормить їх і підкріплює у їх великім змаганню до світла й самостійности. Во істину — сі вбогі мужицькі вози, якими нині, як рік тому, везеться важковреважно зароблене добро нашних господарів до Львова в користь українського університету, — вони в історії людства сяяти-муть колись так, як сяяли пишні вози тріюмфаторів старинного Риму й гордої Византії. Бо й се є тріюмф усього народу, коли його суспільно найнижчі слої з такоюж посвятою, з такоюж самосвідомістю намагаються видвигнути храм рідної науки, що і її найвищі круги, і то в часі, коли бесоромний ляцький Гун, той представник най темнійшого середновіча в нинішній Европі, у труднює українському мужицтву кождий крок на шляху життя, обкрадає, обдирає і грабує його, де і як тільки може, збиткується над ним страшніше, ніж се робили еспанські й португальські конкістадори в колишнім Мексику й Перу, безчестить його національні права сто разів гірше, ніж се потрапили колишні перські й македонські сатрапи.

Але українська суспільність з давніх давен уміла стояти на сторожі рідної просвіти. Нинішній тайний український університет у Львові — се тільки одно звено в довжезнім ряді жертв для народньої освіти, що плили з глибин українського громадянства протягом цілих століть.

Хібаж не записала історія людства на своїх сторінках, з якою любовию до світла і просвіти відносилося українське міщанство вже у XVI. ст.? Перші друкарні в Заблудові і Ковлі, в Слуцьку й Острозі, тодішній „тризячний ліцей" у Львові — те все стрічалося з найгорячійшим інтересом і жертвенністю українського міщанства, було в його очах надзвичайно бажаним засобом національної боротьби проти польських єзуїтських шкіл на Україні. Historia magistra vitae! Коли друкар О. Федорович 1583 р. мусів заставити наслідком довгів свою друкарню і її почали торгувати купці з чужих сторін, то львівські Українці не хотіли її пустити зі свого міста і львівський владика Гедеон Балабан із братчиками видали Жидам векслі й викупили друкарню, а на сплату почали збирати гроші по всій Україні, аби не пустити з рук той „скарб особливий".

А небавком ще кращий примір. „Коли з кінцем 1585 р. приїхав до Львова патріярх антіохійський Йоаким, то члени українського брацтва пішли до нього з проханнем, щоб від себе заохотив усе українське громадянство, аби своїми жертвами помогло їм на заложенне школи — для навчення дітям у сякого стану — аби не був рід їх наче безсловесний задля ненаучення". Такими і їм подібними словами вміли Українці в усіх періодах своєї національної історії озиватися всюди там, де ходило про освіту й рідну школу. Хто не знає, в якім високім поважанню була грамотність і книжка на Запорожській Січи? Хто не знає, якими високоосвіченими покровителями народньої просвіти були українські гетьмани, починаючи від Галичанина Сагайдачного, кінчаючи на Мазепі? А хіба не жертвувала вже у XVII ст. українська громадянка Галькшка Гулевичівна все своє майно на цілі народньої просвіти?

Тому можемо нині гордо і з повним правом сказати, що новий рік українського університету у Львові — се достойне продовженнє тої вікової роботи, що її робить український нарід в користь культури й виволення наперекір усім грозам польського варварства й темряви.

На тлі кріваві заграви тих пожеж, що ними горить визвольна боротьба в Рідним Краю, на тлі ляцьких тюрм і казаматів, під верески ляцьких поплічників і жандармів, шпіонів і збіґів, провокаторів і перевертнів, на тлі цілого того горесного ада, що його розвели у Східній Галичині ляцькі Гуни — гуртується українська університетська молодь із бадженним ідеалізмом перших мучеників за віру й починає в полохах і казаматах другий рік тяжкої праці над своєю освітою. Ціле громадянство, увесь нарід, — увесь світ дивиться з подивом на молодих героїв української думки і витає їх привітом найщирійшої духової співучасти.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

О. Юрій Жук. Дня 1. жовтня с. р. помер у Вербиці коло Угнова о. Ю. Жук в 39 році священства. Покійний був родом з Любачеви, покінчив науку в Перемишлі. Після довших мандрівок по ріжних парохіях його перенесено до Вербиці, де здобув собі любов і признанне своєю працею для села і для цілого народу. В короткому часі його вибрано членом повітового виділу, де боронив прав свойого народу. Не мало праці покляв покійний біля читалень, аматорських гуртків і сільських кооператив. За його підмогою і порадою не один селянський син поїхав на школи, після яких ставсь у визвольній боротьбі. Дім о. Ю. Жука був осередком патріотичного і товариського життя в околиці. Довга і важка недуга покляла конець його здоровлюбивому життю. Земля йому Пером!

Теодозій Бачинський, судовий радник при окружнім суді в Бережанах, помер в 49 р. життя в четвер 5. вересня 1922 р. В Покійному розпрощався передчасно з сим світом найстарший і чи загально відомої, високопатріотичної і заслуженої родини Бачинських з Бережан, брат голови „Народного Комітету" у Львові д-ра Володимира Бачинського, людина рідких прикмет ума і серця. Про фахове знання і юридичні спосібности Покійника найкращре свідчить його покликанне ще як молодого судию до Oberster Gerichtshof-у у Відни, де посвячував довгі літа зразкової служби як фахівець юристи, так і свідомого і вірного сина України. Чоловік високообразований, з тверезим і ясним поглядом на життя і світ — своєю мілою вдачею і приступністю зєднував для себе кождого, з ким зійшовся. Тож не диво, що ненадійно відійшовши в другий світ, полишив за собою на віки добру память і щиро-сердечний жаль не лиш у тому найблизш ріднім та широких колах правдивих і сердечних друзів та приятелів, але у кожного, з ким покійник хоч раз в житю зійшовся. В.Р.П.

З ПРИВОДУ НАПАДІВ НА МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

Ґазети польські і „наші" в Америці раз-враз накидаються своїми способами на українського митрополита з Галичини, графа Андрія Шептицького.

Поляки називають його ворогом Польщі, а „наші" (большевики і їм подібні), „ворогом України".

У Поляків є зрозуміла ненависть до митр. Шептицького, бо їх болить, що він і його брат Климентій (котрий є настоятелем монастиря студитів у Скнилові коло Львова), не пішли слідами своєї спольщеної родини (впрочім, Шептицькі се не одинока давня українська родина, що за останні віки польської влади в західній Україні спольщилась; таких родин сотки), але ВЕРНУЛИСЬ ДО СВОЄЇ ПРАДІДНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ І НАРОДНОСТИ.

Се Поляків болить не так ізза страти двох людий, як ізза того приміру, який могли-б дати Андрій і Климентій Шептицькі серед відмінних від теперішніх відносин, спольщеним Українцям у Галичині, в Холмщині, і на Правобережній Україні.

Вони бояться митрополита Шептицького таксамо як бояться Вячеслава Липинського з України, котрий в дозрілому віці вернувся теж до української народности і ще й у своїх працях завзиває спольщених земляків, щоб теж вернулись до свого народу і працювали на Україні для України, а не для її ворога.

Поляки бояться, бо вони бачать, що основа їх панования на західній Україні, яка опиралась на СПОЛЬЩЕНИХ родах шляхотських, зачинається валити і готова зовсім упасти, а зі своїм упадком готова теж принести повний упадок панования Польщі на Україні.

Чи Українцям сумувати з того, що спольщені Українці самосвідомо і самочинно покидають Польщу, а вертаються до своєї України та служать їй усіми своїми силами і всім своїм майном?

Айриші тішились, як занґлійщені їх роди вертались до ірляндського народу. Тішились Чехи, як знімчені їх роди вертались до них. Тішуться Литовці, як спольщені їх роди вертаються тепер до литовської народности. І таксамо розумні Українці тішаться, як спольщені або змосковщені їх роди вертаються до української національности і працюють для України.

Лише недолюдки, людці без розуму, інтелектуально уполіджені, в котрих тілько є українського, що вміють по українськи брехати, можуть накидатися своїм брудним рядном на Шептицьких, Липинських, Антоновичів, за те, що вони яко люди високої характерности зрозуміли, що їм не слід служити чужому народови, і вернулись до рідної матери України. Люди розумні — і ЛЮДИ а не недолюдки, вміють віддати честь, кому честь.

Люди, котрі не мають позитивних арґументів для своєї „роботи", вживають лише способів неґативних. Се є їх сумна доля. В тих способах одним з найпростішиx є накидатись на великих людий.

Що-ж, від них годі чогонебудь більше вижидати і сподіватись, але ПУБЛИКА, ГРОМАДА, повинна їх осудити і своїм судом сказати їм, що нападом на її співгромадян і великих патріотів та робітників — вони намагаються теж метнути своїм болотом і на усю велику українську громаду, чого вона не стерпить.

БРАЗИЛІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ В СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Ми вже писали коротко, що дня 5. м. м. була делеґація бразилійських Українців у представників бразилійського уряду, яким предложила меморіял у східно-галицькій справі. Про заходи бразилійських Українців одержуємо тепер отсі точнійші інформації:

На Конґресі делеґатів усіх українських кольоній Бразилії вибрано на внесенне проф. Петра Карманського, представника Галицького Правительства, делеґацію, якаб з відповідним меморіялом поїхала до бразилійського правительства. З огляду на військову револьту в Ріо і стан облоги треба було з виїздом здержатися і щойно 24. VII. виїхав наш делеґат з депутацією, зложеною з о. Рафаїла Кринцького Ч. Н. С. В. В., Валентина Куца, вчителя, Наддніпряна, Петра Мазуришина, промисловця та Івана Андрусевича, торгов. аґента до Куритиби. Дня 26. VII. була депутація у віцепрезідента федерального (центрального) парляменту д-ра Альфонса Камарґа, представила йому річ і він дав рекомендації далі. Дня 27. VII. приняв нашу депутацію президент Парани Муньоз да Роша на півгодинний авдієнції. П. В. Куц зреферував йому справу і вручив відпис меморіялу. Від нього дістала депутація поручаючі письма до ріжних депутатів у Ріо. Дня 3. VIII. п. Куц зреферував справу секретареви міністерства закордонних справ і просив послухання у міністра для п. Карманського і для делеґації.

Дня 5. VIII. приняв міністер закордонних справ п. Карманського, який предложив йому грамоту свого іменовання, а п. Куц представив йому, чому Галицьке Правительство висилає свого представника до Бразилії. При сій нагоді п. Куц заявив, що українська кольонія у Бразилії ніколи не згодиться признавати польський консулят своєї представництвом.

Після того мала в міністра закордонних справ авдієнцію ціла делеґація. Міністер вислухав з великим заінтересованнєм меморіялу, який йому відчитано і став розпитувати й інформуватися в нашій справі. Він заявив, що Бразилія зробить в нашій справі все, що буде в її силі, бо вона вже стоїть по стороні угнетених. При кінці авдієнції передано йому копію меморіялу й оригінал його для вручення президентови. На пращанне заявив міністер нашій делеґації, що пильно переслідує нашу справу й обговорить її докладно з президентом.

Пізнійше була депутація в кількох послів у парляменті, яким вручила копії меморіялу й відповідні брошури у французькій мові та просила, щоб вони внесли в парляменті відповідну інтерпеляцію в нашій справі. Посол др. Л. Песоа обіцяв се зробити. Депутація ходила з кількома депутатами по ріжних столичних редакціях, де залишила копії меморіялу й давала інформації про галицьку справу. Майже у всіх ґазетах були мені або більші повідомлення про принятте нашої делеґації і про справу Сх. Галичини.

Отся перша делеґація бразилійських Українців перед бразилійськими властями має своє значінне. Піднести се треба тим більше, що бразилійська українська еміґрація числить ледви 50—60 тисяч душ, до того вона рекрутується переважно з бувшої двірської служби, значить з найбідніших, а тимсамим найменше свідомих людей.

(У. П.)

АРЕШТИ І ВИСИЛКА ПРОФЕСОРІВ НА УКРАЇНІ.

Останні репресії що до інтелігенції на Україні висловились поміж иншим арештами і висилками ректора політехнічного інститута в Харкові проф. Красуського, в Одесі проф. Бабкіна, Добровольського, Катерина, Крилова, Смольниковa, Самарика і инших. З приводу висилок інтелігенції з кордон або в далекі закутини, совітська преса вказує, що цим способом комуністична партія хоче довести, що новий економічний курс не впливає на [illegible] думках, висловлюваних з приводу сього меншевиками і с-р.

Д-Р О. НАЗАРУК В НЮ ЙОРКУ.

Одинока нагода для громадян Ню Йорку та околиці послухати промови представника галицького правительства на Канаду, д-ра Осипа Назарука, який, повертаючи з Українського Конгресу з Филадельфії, вступить до Ню Йорку

В НЕДІЛЮ, 29. ЖОВТНЯ 1922

о годині 2.45 попол. до Українського Народного Дому, 217 Іст 6-та улиця.

Тут відбудеться

НАРОДНЕ ВІЧЕ

Щоби як слід привитати Достойного Гостя, зволить українські Братства та Товариства з Ню Йорку уставитися вже о годині 2.30 по обіді на салі з прапорами та відзнаками.

З огляду на брак місця запрошується на віче лише тих Українців та Українок, котрі готові зложити жертву на негайну поміч рідному краєви.

ЗА НЮЙОРСЬКУ ЛІГУ ГОРОЖАН ТА ВЕТЕРАНІВ УКР. РОДУ:

Стефан Дембицький, голова,
Тимко Мілецюк, секретар,
Михайло Першин, командант.

При сій нагоді пригадується нюйоркському громадянству, що в середу, дня 1. падолиста відбудеться о годині 8. вечером в Народнім Домі

СВЯТО ПЕРШОГО ПАДОЛИСТА

Святочна програма. Вступ 50 центів від особи. 47,49,51

NEW YORK, N. Y.

ВЕЛИКИЙ БАЗАР

Української Гр. Кат. Парохії св. Юрія, 28 East 7th St., New York

КОЖДОГО ВЕЧЕРА ВІД 25. ЖОВТНЯ ДО 11. ПАДОЛИСТА 1922 Р.,

від 6.30 до 1. години.

Много вартісних дарунків всілякого рода призначено до роздачі.

Запрошується всіх до як найчисленнійшої участи.

47-50,51 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

Заходом Братства св. Володимира

— відограє —

Драматично-Співацький Кружок Укр. Роб. Т-ва ім. М. Драгоманова

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29. ЖОВТНЯ

в Українськім Народнім Домі, 217-219 E. 6th Street, New York, N. Y.

сценичний образ в 3-ох діях, з життя галицьких хліборобів під назв.:

„СТРАЖ"

Написав Н. Струтинський.

Початок о годині 7.30 вечером.

Музика первородна. Вступ 65 цент.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ.

Родимці! то з Вас бажає побачити одну з найгарнійших українських штук, хай приходить на це представлення, бо се буде представлено живий образ наших селян в борбі з польськими панчичами. О численну участь всіх запрошує — КОМІТЕТ. 50-51

Хто здоровий той бавиться!
Хто бавиться той здоровий!

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Читайте і другому перекажіть, що:

Заходом Українського Товариства „Теребовельська Поміч"

— відбудеться —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 28. ЖОВТНЯ 1922 в Liberty Hall, 255-263 E. Houston St.

Початок о годині 7.30 вечером.

Вступ 35 центів.

Забавний Комітет Т-ва „Т. П." постарався на цей Баль передовсім о знамениту музику, яка буде пригравати молодим до танців. Крім того инше згаданий комітет приготовив також богацько несподіванок для старших. Кождий хто прийде на цей Баль, безперечно буде задоволений з забави, рівночасно зробить добре діло, що причиниться до збільшення фонду Т-ва на добрі цілі. Приходіть всі!

Вам до услуги — КОМІТЕТ. 50-51

АРТИСТИЧНЕ МАЛЬОВАННЄ ДОДАЄ ЦЕРКВІ НАБОЖНОГО НАСТРОЮ.

Малюю образи до іконостасів, плащениці, також викінчую стіни мальовані в церквах і театральні куртини. Робота гарантована, услуга солідна.

МИХАЙЛ ПОДОЛЬСЬКИЙ,
6 E. SIXTH ST., MT. VERNON, N. Y. 43,51,57,63,69

NORTH GERMAN LLOYD

Дво-шрубові кораблі
ДО СХІД. ГАЛИЧИНИ
в кабінах або 3. клясою
NEW YORK — BREMEN
Кораблі відходять кождої другої середи.
Богато улїшені третої кляси приспособлени для виходу.
Знамениита кухня, вигідні замкнені кабіни для 2, 4 або 6 осіб.
По дальші інформації удавайтеся до будь котрого місцевого агента або до
NORTH GERMAN LLOYD
14-16 Pearl St., New York

ДОВКОДА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

„В кулко Мацею", або — що польський премієр говорить про східно-галицькі справи.

Польський премієр Новак у розмові з представником „Східної Агенції" про „автономію" для Східної Галичини, про вибори і останні події сказав таке: „У відношенню до Малопольскі всхідней правительство стояло завжди на становищі неподільної приналежности східних повітів до Польщі, бо права історичні ще в р. 1920 о-куплені тут побідним змаганнєм Польщі яко пшедмуржа Европи з большевицькою навалою. Необхідність введення на цих землях автономії обосновував я в соймовій промові 27 вересня. Тепер можу додати, що на основі виданих заряджень правительство готове показати свою прихильність громадянам української національности під оглядом розвитку релігійного і культурного; це тим лекше може видати овочі, бо антидержавну акцію, тепер так гідну пожалування, яка спричинює наслідки, яку всі учціві осуджують, спричиняє агітація з поза границь краю. Боротьба о якінебудь права, ведена шляхом злочинним, видає як найгірші наслідки і мститься в першій мірі на тих, що її розпочинають".

На питання, чи західні держави прихильно приняли польський проєкт розвязки східно-галицького питання, п. Новак відповів пітійським стилем: „Без сумніву розвязка проблеми в дусі національної вирозумілости мусить найти прихильний відгомін у всіх, для кого почуття справедливости рівнозначне з мудрістю політичною. Коли мова про заграничну публічку опінію, так висловлена вона в статті „Таймсів", передрукованій в польській пресі. Автор статті, мимо того, що стоїть далеко від нас, найшов доволі аргументів для виказання слушности інкорпорації сього краю в рамі польської держави".

На запит, якими средствами рішило польське правительство поборювати саботаж в Східній Галичині, п. Новак подав одиноку рецепту: наглі суди. А що в Польщі є мода на своєрідні історичні права, п. Новак сказав, що наглі суди на ділі заведені в Східній Галичині ще в р. 1919, отже тепер їх тільки відігрівається в околицях, де „деякі злочини зачинають грасувати епідемічно", отже їх тільки пригадується населенню шляхом оповіщення афішами.

Кілька заміток. Перший passus ізліяній п. Новака не потрібує коментарів. Це типово польські фрази. Слід тільки зазначити, що п. Новак, премієр, шукає причин всього лиха так само, як перший ліпший репортер з якої „Газети Цодзенної" чи „Курера ілюстрованого" в проти-польській агітації з заграниці. Дивно тільки, що п. Новак не всилі призадуматися хоч би над цим, коли вже ці „деякі злочини", що „зачинають грасувати епідемічно", є виключно випливом заграничної агітації, так чому вони находять пригожий грунт тут саме у Східній Галичині.

Другий passus: п. Новак як зразок зміни відношення публичної опінії на Заході до східно-галицької справи подає прихильну Польщі статтю „Таймсів". Констатуємо, що в „Таймсах" такої статті не було. Така стаття появилася в „Тан". Зі стилізації її виходить, що писав її Поляк. Не має сумніву, що стаття сфабрикована у польськім посольстві. Диспонуючи відповідними фондами, не тяжко є у французькій пресі помістити статтю за прилученнєм до Польщі не тільки Східної Галичини, а й цілої хоч би України. З помішання „Тану" з „Таймсами" виходить, що п. Новак дуже побіжно читає навіть польську пресу, яка розтрубіла статтю „Тану як зміну настроїв на заході.

Останній passus: рецепта п. Новака примітивна і ніколи не приносила бажаного успіху. Це п. Новак повинен знати хоч би з недавної історії Польщі. Виходить, п. Новак, — професор ветеринарії — любить тільки університельні лікарства, як приміром — лікарі австрійської армії: аспірину. Таким університельним ліком на східно-галицькі епідемії є для нього наглі суди.

ЗАХИТАНІ СИЛИ ІТАЛІЙСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ.

З Риму доносять про цілковите пораження італійської соціялістичної партії. Згадана партія мала ще перед конгресом всего 70.000 приклонників. Тепер, після останнього роздвоєння в партії, сили ті порозпорощилися ще більше. Не є певною річю, чи не прийде ще до нового роздвоєння між двома відмломами максималістів, себто екс пульсивістами і максималістами унітарними, приклонниками партійної єдности. Що торкається центрової фракції, то розвязано її в цей спосіб що її членам оставлено вільну руку прилучитися або до максималістів або злитися з коляборационерами, які утворили вже автономну партію під назвою единеної італійської соціялістичної партії. Передбачують, що більшість центровців приступить до цеї нової партії

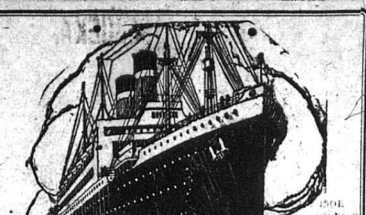

ЮНАЙТЕД СТЕЙТС КОРАБЛІ СУТЬ ДЛЯ ВАШОЇ ОБСЛУГИ

ВЕЛИКА фльота кораблів власність ґовернменту Злучених Держав а оперуючі як U. S. Лінія суть для Вашої обслуги. Їздять між Ню Йорком а Старим Краєм.

Вигоди Третої Кляси на сих кораблях суть великі; догідні добре вентильовані і чисті. Кабіни суть на 2, 4. або 6 осіб з добрими ліжками для кождої особи.

Харч найліпшої якости, добре готований. Вимоги третої кляси пасажирів суть скрупулятно і чемно виконувані.

Там маєте великі салі для курців, салі читальняні та богато других вигод, що мало где трафляєся в третій клясі.

Ся елеганська обслуга є для Вас отвором. Вишліть понисший блянкет і достаньте безплатну книжку в Вашій мові. Вона вповні скаже Вам про сі подивляючі кораблі. Пишіть днесь.

ДО АМЕРИКИ

Коли висилаєте по Ваших приятелів або родину в Старім Краю купіть для них шифкарту в Юнайтед Стейтс Лінії. Обезпечіть їм добру обслугу, вигоду — нехай їдуть під протекцією Звіздистого Прапора.

ПИШІТЬ ПО БРОШУРУ

Пишіть днесь по повні інформації. Познакомиться про подивляючі кораблі Юнайтед Стейтс до Европи. За се Ви нічого неплатите і не вяжетесь. Пришліть інформаційний блянкет тепер.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЛЯНКЕТ
U. S. Shipping Board
Passenger Dept. 630K6
45 Broadway, New York City

Прошу прислати мені безплатну брошуру, подаючу авторитетні факти про їзду. Також повні інформації про кораблі Юнайтед Стейт Лінії до Европи і з Европи.

Імя .....
Адреса .....
Місто ..... Стейт .....

UNITED STATES LINES

Moore and McCormack, Inc. 45 BROADWAY
Roosevelt Steamship Co., Inc. NEW YORK CITY
110 So. Dearborn Street, Chicago, Ill.
92 State Street, Boston, Mass.

Головні завідуючі для

U. S. SHIPPING BOARD

БОЯТЬСЯ НАШОГО МОРЯ.

Не легко укрити нашим ворогам факт, що Українці у Східній Галичині це море, а польська меншість, то остров. Останнє число „Слова Польского" бє у дзвін тривоги у статті „З Карпат скольскіх", пишучи ось що: „Наші острови в горах заслуговують на те, щоби їх охоронити перед невтомимим заливом українського моря" Автор статті нарікає, що в Синевідську Україні будують свої школи, церкву, а Поляки не в силі на те спромогтися з тої простоїпричини, що їх там нема. Дальше вкладається обовязок на польські товариства дбати про те, щоби горстка тамошних Поляків не пропала серед української більшости, „яка тераз мощно розколисана". Не поможе мертвому і кадило — кажуть наші селяне.

ЗАТМІННЯ СОНЦЯ НАД ГАНГЕСОМ

Англійська преса доносить з Калькути, що над Гангесом в Індії наступило цілковите затміння сонця. Налякане населення приписючи те явище силі бога, який зсилає кару, виступило з процесіями з храмів і святинь, приносило жертви і благали прощення гріхів. В цілій Індії панував переполох, який змінився у велику радість, коли вказалося сонце. — Бог простив гріхи і повернувся сонце — так пояснюють Індійці той випадок.

ЧІЧЕРІН У НОВАКА.

Польські часописи доносять: Оноді приняв польський премієр Новак народнього комісара для закордонних справ Чічеріна в товаристві заступника представника совітської Росії у Варшаві Сболенського. Головною темою розмови, яка трівала пів години було питання дальшого, розвинення мирових польсько російських взаємин.

$50.00 ДО $70.00 ПЕРДИ

тижнево заробить кождий продаючи патріотичний укр. виріб, котрий має збут в кождій укр. хаті. Семпліи висилаємо даром.

MAJESTIC TRADING CO.,
728 N. Robey St., Dept. S,
CHICAGO, ILL.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J

32

ДАРОМ

вишлемо наш прегарно ілюстрований „Підручник для Винахідників". Пишіть по него днесь по українськи.

Імя А. М. WILSON є звісне через 32 літ.

В справі патентовання винаходів і продажі патентів звертайтеся до солідних патентових адвокатів лиш в Вашінґтоні, на адресу:

A. M. WILSON, INC.,
310 Victor Bldg.,
WASHINGTON, D. C.

ПРИГАДУЄМО, ЩО:

1. ГРОШІ В ДОЛЯРАХ пересилаємо скоро і дешево і доручуємо ДОЛЯРАМИ аж до дому.

2. ШИФКАРТИ продаємо на виїзд до краю і на приїзд з краю до Америки на всі лінії по цінах компанічних.

3. На виїзд до краю і на приїзд до Америки виробляємо всякі потрібні аплікації і документи і дістаємо паспорти.

4. Приймаємо гроші на ощадність і платимо процент. Для бізнесменів провадимо чекові конта.

5. Полагоджуємо справи нотаріяльні старокраєві і тутешні та зладжуємо правні документи.

Поручайте свої справи фірмі знаній і будучій під тою самою адресою поверх 40 літ, а також урядово призначеною щадницею фондів Держави і Міста Ню Йорку.

Кромі неділь і сват, Банк відчинений до 8-мої вечером.

Голоситься особисто або листовно в рідній мові до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

Не терпіть нервовий біль голови — усуньте його сейчас

BOSAK'S HORKÉ VÍNO
ISO. W. K. PAT. OFF.
"Nature's Tonic"
в задовольнючим средством

У всіх шторників.

На жадание безплатна брошура

BOSAK MANUFACTURING CO.
Scranton, Pa.

пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна.
T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

HIPPODROME
43rd STREET and 6th AVENUE

ЛІПШІ ЧАСИ найбільша вистава в світі

Богато українських артистів
Два рази денно: 2.15 і 8.15
Ціни: 50 цнт. до $1.50

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА.
Для ослаблених мущин.

Потребуєте післати нам лише 50 цнт.

Ослаблені мущини як також нервові зістають радикально і раз на все вилічені через ужите средства NOVO. Є се, можна сказати, чудове средство, яке вилічило вже тисячі недужих мущин. Коли Ви є недужі, коли долягає Вам нервове ослаблене, коли утратили силу, коли маєте мелянхолію, зимні руки і ноги, біль голови, запір, дисперсію, слабість нирок або инші недуги каналу уринного, неприємні сни, боязнь стрічатись з людьми, як се роблять другі, то зістанете уздоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно короткім часі, зробить Вас сильним здоровим і щасливим, так що будете в силі уживати всякі приємности житя. На доказ і для переконання Вас о сім, що NOVO средство се дійсно зділе, вишлемо Вам даром таку скількість сего средства, що Вам вистане на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або готівкою на оплаченне почтової пересилки і опакованне. Прошимо звернути увагу на се, що се не є мала проба пачка, але комплетний запас, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто вистарчає на лїченне. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпроволочно, надмінюючи часопись, в якій Ви читаєте се оголошенне а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство.

NOVO COMPANY, Dept. 23,
Box 33. Brooklyn, N. Y.

Вячеслав Будзиновський.

ПЕРЕВЕРТНІ.

Оповіданнє з середини 16-сотих років.

(8)

— Коли так, то найрозумнійше буде човна затопити. Як би ми мали коні, то човна можна би лишити тут. Але ми мусимо бити ногами, кождий з таким тягаром на хребті. До рана вже недалеко. Анук в замку відкриють рабунок, заки ми пришкандибаємо до корчми, де вже будемо безпечні? Коли побачать, що човна тут, здогадаються, куди ми пішли. Верхом перейдуть нас.

— То поможи мені затопити човна. Саме тут добре місце, бо глубоке і заслонене високими ситями верби. Я нарошне взяв сверло.

Бородач став вертіти дно малого човна.

— Щось ти довго порається з тим. Пусти мене!

Бакаїм увійшов в човен взявся до роботи. Бородач добув з човна свій міх, вилів з нього воду. Міх пропав під водним зіллем, що тут покривало воду. Мале судно вже було на дні ставу. Бакаїм сверлував більше. Бородач прискочив до нахиленого над зверлом і в хвили коли човен став поринати, вбив у плечі Бакаїма кинджал. Бакаїм впав у човен і разом зним пішов на дно. Бородач вийшов на беріг і взяв на ліво між верби. Хотів непомічений чкурнути в лозник і в ліс, щоби дібратися до колиби, де лишив був коня. Ледви зробив три кроки, за його плечима висунувся зза верби той силач від девятницького пана, котрого Бакаїм взяв до спілки. Обіймив бородача своїми, медвежими раменами, стис так, що троха ребер не потхрустав і душі з него не випер, та виніс з поміж дерев, де стояли прочі три опришки. Поклав бородача лицем до землі, припер коліном і добув ножа.

— Як лиш відчинищ писок, пробю ножем! — загрозив!

Опришки обступили їх, пилаючи Силача, що се значить.

— То ошуканець і зрадник! — відповів Силач. — Слухайте! Я найдужший з вас і знаю сі сторони. Кожду пядь землі. Щоби не гайнувати часу, беру мою скриню на ремінь, закидаю на плечі та йду вперед. Я ще на вас гукав, щоби поспішали, бо дорога далека.

— Ми чули, — відповів один. Але ми хотіли вертати в купі з Бакаїмом, бо тут він наш отаман.

— Отже йду і вже далеко відійшов від вас. Я мабуть зле обіймив ременем скриню, бо вихопилася і впала на землю. Гепнула так сильно, що віко відскочило. Всьо, що було у ній, висипалося на землю... І як гадаєте? Що висипалося?

— А щож, як не золото і срібло! — відповіли опришки хором.

— Таке, кажу вам золото, що люди нашого села вже не будуть возити камінь на дорогу, бо будуть мурувати... В скринці було саме: камінє!

— Агій! Іїй!... Справді?! скрикнули всі три опришки. Не ждали на кінець оповідання, лише кождий метнувся до своєї скринки, та стали розбивати, кидаючи ними об землю. В кождій було... одно камінє.... Тепер всі кинулися з питуками на бородача, але Силач повідтручував їх.

— Ти його боронищ?! Убити як собаку! Повісити! Втопити в ставі!

— Погодіть! Нарадимося, що з ним зробити. Вислухайте до кінця, бо то ще не все... Отже, коли я побачив камінє, я зараз здогадався... не здогадався, але бачив, що то обман, що нас надули. Я зараз вернув, щоби Бакаїма і того бородача поспитати, яка то робота. Приходжу над став, Бакаїм порається в човні, бородача нема. Роззираюся, а той бородач мече в воду свій міх. Зараз під третою вербою від того місця, де ми причалили до берега. Потому вертає, пробиває Бакаїма ножем і втікає в кущі. Але не бачив, що за вербою я стою. Вліз мені в руки.

— Чого він верг у воду свій міх? — спитав один.

— Мабуть він один захопив в замку щось ліпше ніж камінь. Хотів скрити перед нами, щоби не було поділу.

Один опришок вже роздягся і стояв голий.

— Покажи, — каже — в котрім місці! Я під водою як риба. Всьо знайду.

— Ви два пільнуйте драбугу, щоби не втік. Як би трібував вихопитися, то ножем між ребра!

Силач і голий відійшли. Бородач міркував, як би то йому вимудруватися з тої скрути.

— Пустіть мене, — каже — то дам вам золота тілько, кілько самі здужаєте вдвигнути!

— Золото в тім міху, що ти верг у воду? — спитав один.

— Ми його дістанемо й без твоєї ласки.

— Золото в замку. Проведу вас: Самі виберете, що схочете. Але зараз, заки вернуть ті два, що пішли до ставу. Чкурнемо ось тут в хаші і будемо безпечні перед ними. Опришки мовчали.

— Не надумуйтеся так довго, бо буде запізно.

— Може би справді? — шепнув один другому до уха.

— оби знате, що він годен зробити се. Ануж віддасть нас в руки сторожі?!

— Запізно!

Вже справді було запізно, бо вертав силач і голим. Тащили міх.

— Що се не камінь, вже крізь шкіру чую, — промовив Силач і розтяв міх так, щоби мож було дещо виймити з него.

— Справді не камінь, — додав, виймаючи срібну чарку.

— А ти злодію! — то ми мусіли двигати камінь на те, щоби ти міг вкрасти , мабуть в твого власного пана міх золота й срібла?!

Силач розстелив на земли опанчу і висипав міг. Стали зараз таки паювати при світлі місяця. Поділ був не конче рівний, бо то були ріжні річи, які хлоп не умів точно оцінити. Але всеж таки те, чим вони понапихали кишені і пазухи, було для кождого з них великим богацтвом. Всі були вдоволені.

— Що тепер зробимо з сим зрадником? — спитав Силач. — Повісити, втопити, чи закоти як свиню? Треба скоро покінчити з ним, бо вже на світ займаєся.

— Насамперед перетрусимо його кишені, — відповів один опришок. — Може ще дещо знайдеся в него.

— Як станете перетрушувати, то забираєтеся і на вас наскочать замкові люди... Для мене лиш одно цікаве і хотів би дізнатися я з него... Я не второпаю, нащо він брав до стільки ласки Бакаїма і нас? Нащо робив ту комедію і се ошуканство з каміннєм? Ми йому були цілком непотрібні, бо той свій міх він міг цілком безпечно винести і спрятати без нашої помочи.

— Се справді цікаве! — додали опришки хором.

Бородач не озивався. Один опришок став перетрушувати його одяг і виймив мошонку з грішми.

— Зараз почислю і поділимося.

— Нема часу, бо готові наскочити на нас замкові люди. Звяжіть його, та кщоби не міг рушитися і відійдім на бік. Треба скоро вродити, що з ним зробити.

— Моя гадка така, — промовив опришок, що лишивсь був з бородачем, коли Силач відійшов був до ставу. — Можемо ще дещо заробити. Раз при його помочи і ще раз на його кошт. Він згадував, що проведе нас ще раз до замку... Але нині вже запізно. Хиба казати би йому провести нас до тої колиби в лісі... Там ми переждали би до завтра і...

— Небезпечно! — перебив Силач. — Як в замку відкриють нинішну крадіж, то завтра так будуть пильнувати, що вже не приступиш.

— То маю другу гадку, як заробити на його кошт. Нам і так вже запізно іти просто до корчми. Незабаром зароїться людьми. Нам треба буде прокрастися лісом. В колибі його кінь. Я знаток коний, який козацький або татарський старшина добре заплатив би. Шкода лишити вовкам на снїданє.

— Правда, що шкода. Але ми не знаємо дороги до колиби, бо звідтам сюди йшли в ночи. Він вів нас. Тепер ледви чи поведе нас на те, щоби ми взяли його коня і його повісили.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

РУХАНКОВА СПРАВА НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

Руханкова справа на Великій Україні находиться тепер у великім занепаді, як і все культурне життя. Большевицькі вечідомірковуються, що просвіта є роскішню й бідна держава мусить обмежувати свої видатки. Переважна часть йде на армію й пропаганду, і то зовсім непродуктивно, бо одно й друге непотрібне Україні, як торічний сніг. На школи раз-у-раз не хватає, себто бракує — грошей. Тому школи закривають, скорочують стан учителів. Число учнів обмежувати не доводиться, бо вони й так мало ходять до школи. В деяких шкільних програмах парадує „гімнастика", фізичні вправи, спортові гри", але їх мало де проводять в житті чи то за браком рухівні і всяких руханкових приладів і засобів на ту мету, чи просто тому, що нема фахових учителів. Перед війною плекали на Україні гімнастику лише два народи Німці й Чехи. Від них пішла безглузда назва „сокольської гімнастики". Від Німців і Чехів стали переймати гімнастику потрохи й Українці. На жаль, ніде не виступала вона в національній формі. Всі гімнастичні товариства й спортові кружки були московські, хоча переважали в них місцеві — євреї і навіть брали нагороди на олімпіядах — як руські люде (напр. Грещенко, Ревенко, Ширай та инші). І треба признати, українська молодь фізично гарно розвинена, хлопці здорові і дужі, мають природний хист до руханки й змагів, треба лишень організувати їх і вишколювати, і тоді Українці займатимуть певно не останнє місце навіть серед світових змагунів. Під обухом царату істнування українських руханкових і змагових товариств „Січей" чи „Соколів" було зовсім неможливе. Колиж настала самостійна Україна, тоді не до гімнастики було людям, бо будова держави й оборона й перед зверхніми та внутрішніми ворогами забирала всі сили свідомих громадян. Завязалися, що правда, „Січи" в Камянці й Київі, але вони не проявляли видатної діяльности.

Большевики ставляться до руханкової ідеї дуже симпатично, але раді би й зробити виключним знаряддєм комуністичного виховання й жерелом пролетарської сили. Вони без вагання заборонили організацію пластових гуртків, коли відкрили в них буржуазні впливи. Так само не допустять, доки матимуть владу, до організації навіть червоних „Січей" чи червоних „Соколів" на національній, чи клясовій основі. Не признають того принципу, не хочуть, не дозволять і справа скінчена!

В спадщині по цараті лишилися по великих містах нечисленні рухівні з гімнастичними приладами у садках у богатьох дільницях, видно ще сліди ситкіцкових токів, декуди навіть натрапляються на станниках сітки, але все це запущене лежить без ужитку. Ситкіжку признано дорогим і непролетарським змагом. За те копаний мяч істнує. На периферіях міст відновлено сик-так гриця, знайшлися охочі дружини копунів, переважно військових і бють, копають мяча, аж дрантя летить, нищать комісні, роботика, що шевців розпука береться, тручаються грачі аж мило глянути, лаються що вухам любо. В рухівних вибудуваних колись „буржуями" розлянцюдися тепер ніби прогеакарські спортові клюби. „Грядущее", „Комуніст", „Красний спортсмен" та инші. Ходив я там нераз, шукав робітничої молоді і бачив, що переважно Ізраїль вправляється в рухівнях, розвиває нівроку йому, свою силу. Всюди панує лише московська балачка. Українські змагуни не мають туди приступу.

В останніх часах повідчинялися в столицях навіть крамниці із змаговим і гімн. приладдям, газети писали, що з Англії прибув цілий корабель того добра, але ціни за все непропорціонально високі. Лише богачі й установи мають змогу їх купувати: пролетаріят, як давно, так і тепер не має ні грошей ні часу на таку роскіш.

Богато руханкових приладів, свочки біля шкільних заведень не доцілі пару літ, поржавіли й поспали, так, що тепер школи, до того українські, зовсім не займаються руханкою.

Й сама ідея руханки досі ще не поширена на Вел. Україні. Громадянство ставиться до неї в найкращім разі байдужно, не розуміє кольосального виховуючого й національного значіння гімнастики. За гімнастикою вимкається пересічному обивателеви все ще ненависна військова муштура, бездушна дисципліна й карикатурні німецькі штуки.

Мене запрошено в зимі 1921 р. мати серію відчитів про гімнастику для учителів усіх українських шкіл в Харкові, яких є поверх 10. І щож? Я прийшов точно в назначений годині і в салі не було ще ні одного націєнта, чи то пак слухача. За годину почали сходитися й набралося всіх несповна 20.

Викладу слухали незвичайно уважно, але мабуть мало розуміли, бо коли я на другий раз пробував декого перепитувати, ніхто нічого не знав. Учителі були амбітнійші, хотіли відповідати й напружували память, але, очевидно, не могли зразу схопити виключно української термінольоґії. Виклади довелося закінчити передчасно вже на четвертій лекції.

Але ця невдала справа спонукала мене видати друком українській підручник гімнастики і спорту, над яким я працював уже давнійше.

Без усяких майже жерел під рукою склав я з памяти коротку історію гімнастики, головні системи, стан руханки на Україні, вправи на приладах, вільні вправи, вправи, зброї, забави й гри рухові, спорти і ігасти. До книжки поробив найпотрібніші рисунки, додав деякі відбитки і шість українських знимок веж і хопів дужання. По довгих заходах пропхав нарешті книжку, яких 8 аркушів до друку. І там, на щастя, про неї й слух загинув. Може досі пропав рукопис, хоч був запланений і тричі рецензований.

Найкраще поставлена гімнастика у військових школах. Учать її переважно на основі старих царських підручників, є вже й червоні „указання", але значно гірші й ілюстрації в них зіпсовані. Матеріял розложений по тижням докладно на всі ступні науки. Старорежімний бюрократизм любив, аби все було в порядку — на папері! А комуніям тягнеться й собі за ним в усіх сферах, аби не відстати від формалістики, яку називають порядком і дисципліною. Для вироблення научного пляну бувають вибрані спеціяльні предмет. комісії, потім їх висліди бувають зведені до купи й кождий предмет розроблений до найменших деталів. З тим, на жаль, наука з ріжних причин раз-у-раз переривається, ніхто не числиться, аби тільки плян був на стіні. І всі стіни в канцеляріях обвішані плянами, розкладами годин і всякими вказівками, які у практиці майже ніхто не придержується. Приписано безліч спитів, так званих репетицій і занотів, що забирають масу часу і страшно перетомлюють учнів.

Темпо науки дуже повільне. Громадяни народ спокійний, статочний, думають і працюють з розмислом, поволі, але певно. Такі самі й учителі. Кождий знає, що поперед батька не слід у пекло пхатися, і хто спішить, той людей смішить.

І в гімнастиці також нема поспіху. Місцеві учительські сили самі нераз дуже добрі руховики, вчать ось так: Виходять учні з кляси, тиснуться як мід (ще з двома співзвуками), потім інструктор уставляє їх руками після росту й каже нару разів відчислитися. Потім веде їх на подвіря, там знов розчисляються, розставляються на команду в таховім порядку і тоді вже провідник „начинає" їх вільними вправами, бо перед кождою мусить бути: „Начинай!" Я мав чимало труду поки відзвичаїв руховиків від того балясту і привчив трохи до швидкости. Найлегче йшло з малими дітьми, що їх поносовані старим шимлем. Як усе і всюди дітям найбільш подобаються забави і гри, біганина, скоки, крики, дужання. Вільні вправи нудять їх дещо і видимо не люблять їх. Дівчата, не маючи гімн. одягу взагалі, не радо ставали до вправ. Одна просто сказала: „Пане навчителю, краще потанцюймо, чим таку нісенітницю робить!" Але з часом і красуні перестали жеманитись і мусіли вправляти нарівні з хлопцями.

А хлопці робили замітні поступи. Потрохи привчились швидко й дружно виконувати вправи, вміло братися до праладу і як слід зіскакувати. Правоверещі юнаки легко присвоювали собі українські руханкові назви й вислови і навіть гордилися ними. Лівобережці підозрівали з початку всюди польонізм і допитували: „А як це слово по польськи буде?" Вкінці й вони навертелися. Запитаю бувало: „Товаришу юнак, хто Ви є?" — Я Українець, руховик, змагун, совгун, копун, ситківкар, лещетар!... „Досить, досить!" — перебиваю, „адже ви не знаєте всіх цих змагів! Робіть то їх не вмію, але знаю як кожде виглядає! „А чи праця є — Куди пак! Тут ми управляємось задля розвитія мускулів, а там работай і работай, аж ніг очі заливає!"

„А чи потрібне оте „роби раз роби два!?"

— Ні, по українськи не нужно! Хай їм Москалі подавляться!

І був такий аксамент, акурат як із „мамиким синком" у Стефайника.

Вкінці хлопці так полюбили українську руханку, що отверто насміхаися з московського „командування", яке я ані не думав їм захвалювати.

Одна була біда, що на пісних борщах і вічній каші, сили юнакам не прибувало ані руш, а тут гімнастика трохи не що дня по 45 мінут. Аж коли наслідком великої пропаганди і північного вивозу харчів голод поширився по всіх губерніях України, догадалася влада, що „необхідно" скорочити по школах гімнастику, яка радше виснажувала напів голодних учнів, ніж додавала їм сил. У військових школах залишено тоді лише 2 години тижнево, в учит. семінаріях саму теорію й забави, а у инших школах викинено зовсім.

Учні виділової школи ім. Б. Грінченка у Харкові запитували мене раз-у-раз, чому я не вчу їх руханки і сердечно просили, щоб я дальше провадив вправи. Колиж я сказав, що робітсесійська влада заборонила гімнастику, одни хлопець промовив резолютно:

„Оце бачите, Москалі прокляті! це хочуть, щоб Українці виробляли собі силу і вчилися військової муштри!"

Хлопці тої школи дуже любили хід. Попередній учитель гімнастики самого лиш ходу вчив їх. Кажуть мені раз:

„Пане вчителю, давайте заспіваємо до маршу!

— Та щож ви смієте співати? Всі пісні вміємо.

— А галицькі знаєте?

„Геть усі чисто! Які хочете? „Гей там на горі Січ іде" чи „Соколи", чи „Ідав стрілець на війноньку" чи „Гей видно село" чи „Зажурились Галичанки?"

І машерували завзято, співали аж серце радувалося. Найбільше любили стару козацьку пісню, що кінчиться побожним рефреном:

Не журися, козаченьку, бери ніж!
Де побачиш Москалика, там і ріж!
там і ріж!

Не жаль мені було покидати Харків і Дніпрову Україну, але жаль було розставатися з тими маленькими козарагами, що так гарно вміли співати стрілецькі пісні...

Як стоїть руханкова справа по инших містах широкої України, чи вчать іще денебудь Галичини — не знаю. Ізза поганої комунікації годі було довідатись.

Т. Франко.

UNITED-AMERICAN-LINES LTD
JOINT-SERVICE-WITH
HAMBURG-AMERICAN-LINE

НЮ ЙОРК ГАМБУРҐ ВПРОСТ!

Найкоротша дорога до всіх частий Середної Европи.

КОРАБЛІ відїздають КОЖДОГО ЧЕТВЕРГА з доку 86, North River, Foot of 46th St. в полудне. Набіи з 2, 4 і 6 ліжками на кождім кораблі.

Великі ідальничі кімнати, салі і всі сваварові поклади для ужитку пасажирів 3-ої кляси.

Кораблі "Hansa", "Bayern", "Wuerttemberg" і "Mount Clay" мають також кільна спеціяльних кабінів.

Два нові 20,000 тон три-шруубові кораблі, "RESOLUTE" and "RELIANCE" будуть відїздати на переміну до другий вівторок з 1, 2, і 3-тої кляси пасажирами. — По замовлення вдавайтесь до

UNITED AMERICAN LINES INC.
39 Broadway, New York,
або котрого небудь управленого аґента.

Григорій Кунашевський
Представитель всіх корабельних ліній
НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АҐЕНТ і НОТАР
ПРОДАЖА ШИФКАРТ ДО КРАЮ і З КРАЮ
(Ціна стисло Компанічна.)
СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.
Пересилка Гроший до Всіх Частий Світа.
(Точна-дешева, і під повною ґарантією.)
СОВІСТНА ОБСЛУГА - ЗАГАЛЬНА ПОШАНА.
Повне довірє серед громадян Українців по всіх стейтах Зл-Держав.
По близші інформації звертайтесь всегда на адрес:
G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

UKRAINE-RUSSIAN RELIEF FORWARDERS, INC.
255 GRAND STREET, cor. Chrystie Street, NEW YORK, N. Y.
ПРИЗНАНА УРЯДОВО ПРАВИТЕЛЬСТВОМ СОВІТСЬКОЇ УКРАЇНИ У. С. С. Р.
ДЛЯ ДОСТАВИ ПОСИЛОК ДО ВСІХ ЧАСТИН УКРАЇНИ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ
УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

В кінци після довгих зусиль нам вдалося дістати спеціяльне позволення від правительства Сов. України на пересилане пакунків (одіж, харч, медицину, і т. п.) до всіх міст і місточок Сов. України.

БЕЗ ПОДАТКУ

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ. Червоний Хрест одиноке Товариство уповажнене Сов. Правительством України, доставляти наші посилки до всіх частий України без податку.

Наша умова з Українською Сов. Републикою і з Червоним Хрестом.

Слідуючі точки нашої умови переконають Вас в правдивости нашої фірми:
1. Українська Сов. Республика обовязується перепускати всі посилки, висилані нашою фірмою через всі порти України.
2. Всі посилки сейчас будуть віддані Червоному Хрестови для доручення їх адресатам.
3. Правительство обовязується слідити за негайним дорученнем посилок.
4. Кожда особа може дістати небільше 6 посилок на місяць.
5. Наші представники признані Українським Правительством (котрі суть вже в Харкові,) будуть пильнувати точної достави посилок.
6. Кромі сего Ukraine-Russian Relief Forwarders, Inc. має право будьколи висилати своїх інспекторів з Америки для переглянення точности пересилання посилок.

ПРИХОДІТЬ А МИ ПОКАЖЕМО ВАМ СЮ УМОВУ.
ПОСИЛКИ ПРИНИМАЮТСЯ ЛИШЕНЬ ДО УКРАЇНИ
ПЕРШИЙ ТРАНСПОРТ ВИЗДЖАЄ „5-го ПАДОЛИСТА.

СПЕЦІЯЛЬНО ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЙ
Після спеціяльної Умови з Червоним Хрестом маємо право доставляти більші транспорти одежи, харчу медицини інструментів і річий від організацій і товариств за оплатою 1. доляра від фунта.

— Подрібности особисто або письменно. —
Наш офіс отворений від год 9 рано до 8 вечером в неділі до год. 1.
Ми не маємо жадних звязей з другими фірмами.

UKRAINE-RUSSIAN RELIEF FORWARDERS, INC.
ГОЛОВНИЙ ОФІС:
255 GRAND STREET, cor. Chrystie Street, NEW YORK, N. Y.
Філія: A. R. Bogin, Inc., 111 East 4th Street, New York, N. Y.

ФАРМИ!

ФАРМА 112 АКРІВ, з чого 40 акрів ліса і пасвинко, земля рівна і без каміння, будинки якби нові, дім з 9 кімнат, стайня мурована, вода і телефон 8 корів, 3 коні, 2 бережки, 150 курий, 10 гусий, 600 бушлів картофелі, 210 б. вівса, 60 б. гречки, 40 б. жита, 25 тон сіна і корів, машинерія і тулиця, при стейтовій дорозі і фабричним містечку. Ціна за все $6,700, вплати $250 і на 35 літ сплать Павло Кутинський, 263 Ave. B, bet. 15 & 16th St. 3th floor New York, N. Y. 51-54

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 225 акрів, дім з 12 кімнат, сад, будівничий ліс, ріка, озеро, 19 корів, 2 ріжки, бугай, 4 коні, 350 курий, машини, всякого роду збіже, 2 міля до великого міста, школа при фарм. Ціна $6500, готівкою $2000. 50-55

Фарма 75 акрів, дім з 6 кімнат, сад, ліс, ріка, 4 корови, кінь, 150 курий, всякого роду збіже і машини, дім сі місточку і стації. Ціна $2,600, готівкою $800.00.

Маємо також другі фарми на продаж.

PISARKO & POKUTNY,
429 E. 5th St., New York City

МУФУТЕ ДО ВЛАСНОГО ДОМУ!

Будуємо українську кольонію в гарній, здоровій околиці; два бльоки від колійової стації і школи; 45 міну їзди з Ню Йорку.

3 румові доми з двома льотами, ціна $1150, $200 вплати і 15 доларів місячно як рент.

4 румові доми з двома льотами, ціна $1425, 300 доларів вплати і 20 доларів місячно.

5 румові доми з двома льотами, ціна $1550, 400 доларів вплати і 25 місячно. В кождім домі є газ, електрика, вода, сінк, виходок і ванна.

20 фамілій українських уже купило там доми, мешкають там і є дуже задоволені. Прийдьте, огляньте, а певно Вам сподобаєся. Чим більше що прийдіть. Питайте за: 255

P. HRYHORAK,
180 Broadway, Room 74,
New York City.

ФАРМА 200 АКРІВ в найлїпшій фармерській стороні в Мериленд, 150 акрів, чистої землі, 50 ліса, мурований дім з 5 кімнат і всі потрібні будинки, миля від стації, кат. церков, школа і дуже добрий збут на все що родиться. Сусіди Славяне. Готівкою $2000, решта на десятьлітну сплату. Голоситися до: 45-54

J. HORWATH, Sr.,
208 Parker Ave., Passaic, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НАЙЛІПШИЙ СЕРЕДНИК
проти затвердження, нестравности, болю голови, жовтячки, слабого апетиту, ріжних жолудкових і внутрішних слабостий є безперечно КАРПАТСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ який виробляється з самих лічничих зіль, квітів і насіння після наукового способу. Пачка коштує одного доляра. Продаємо також КАРПАТСЬКІ ПІГУЛКИ на жолудок, нирки і кишки. Ціна за пачку $1.00.
Прислайте замовлення до:
CENTRAL DRUG CO.,
Dept. S, Binghamton, N. Y.

ПАТЕНТУ
Хто може отримати патент і що може бути опатентоване, як також більше помітних і цінних інформацій знайдете в моїй нові друковаиій винаходовій і патентовій книжці, яку висилаю кождому ДАРОМ.
В Вашім власнім інтересі звертайтеся в справах винаходів до мене.
MARCIN LABINER.
Reg. Patent Atty. (S.),
3 PARK ROW, NEW YORK

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД МУЗИЧНИЙ
Приймається також грамофони до направок і другі інструменти.
В нас можете набути ріжнородні інструменти музичні та грамофони Columbia, Victor, Grandola, і Pathe. Також можете набути українські рекорди Columbia, Victor і Okeh. Ціни дешевші як деинде. Просимо спробувати а переконаєтесь що по тих цінах Ви не купите ніде. Пишіть до:
INTERNATIONAL MUSICAL SALES CO.,
W. Sherofsky, Prop.
116 E. 3rd Street, New York City

На каком яз, вы смеетесь?
ЕСЛИ: НА РУССКОМ, ТО ЧИТАЙТЕ
СМЕХОМЕТ
Единственный в Америке Русский Иллюстрированный Журнал Смеха и Сатиры, и частности лучшие юмористы и художники.
ПОДПИСНАЯ ЦЕНА:
На год 4.00; на 6 мес. 2.25
На год 4.50; на 6 мес. 2.50
ЦЕНА ОТДЕЛЬНОГО НОМЕРА 10 С.
ТРЕБУЙТЕ ВО ВСЕХ ГАЗЕТНЫХ
СМЕХОМЕТ
64 East 7th Street, New York, N. Y.

CUNARD
НА УКРАЇНУ ЗА 12 ДНЯ.
Найшвидша водна дорога.
Виїзд під особистою орудою з безпосередними пересідками в Саутгемптон, Данціґу, Пиляві, Медолю і Либаву на одній з найбільших і найшвидших пароходів, які відходять з Ню Йорку кождого вівтірка.
Квоти для всіх третьокляснях пасажирів.
МАВРИТАНІЯ, АКВІТАНІЯ, БЕРЕНҐАРІЯ
Пересилка гроший до Совітської Росії і на Україну від повною ґарантією.
Також платні наперед ліетти в Совітської Росії.
Жадайте книжочки.
За шифкартами й інформациями звертайтеся до наших аґентів.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
Вже можна на складі
РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ
до скорого вирахування, счислювання часу, міри, ваги, площі, поємности і других бизнесових обчислень.
Пишіть на адресу:
Для примірника, оправленого в тверду полотняну обкладу 60 ЦЕНТІВ.
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ Порк штор і гроссерія, межи Українцями і Славянами. Спродаж тано. Голоситись до бувшого від ч. 803 East 18th Street, New York, N. Y. 51-56

УКРАЇНСЬКА ґр. кат. громада в Сант Сайд Пікаго, Ілл. полюче доброго дяковчителя, уміючи учити хор представлення, концерти, літочу школу і т. п. Посаду можна обняти з кожним днем і то якорнайскорш. По близші інформації голоситись листовно на адресу: P. Zownirchak, 2427 West 47th Pl., Chicago, Ill. 50-5

ПРИЯТЕЛЬ РОБІТНИКА
PAIN-EXPELLER
Торговельна марка Реґістр. Уряду Злучених Держав.
Звісний понад 50 років.
Гадайте за тоґ. маркою ЯКОРА.

ЗНАНИЙ УКР. ХИРОПРАКТОР
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить ріжні заславнені недуги так МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
не уживаючи медицини.
Перекопайтеся, увірите.
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th St.
Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 7. вечер.
В неділі від 10. до 1.
Passaic, N. J. офіс: 82—2nd St.
Вівторок, четвер, субота, від 12. до 8. вечер.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Цетрен св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найсмодерніший електричні апарати

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переробить всі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
между 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Годинн офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

ЗНАНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР
ДР. ГРИГОРІЙ СОЛТИС
Слабі люди, не тєрпіть на свою недугу. Хиропрактика єсть натуральна метода, без ножа і медицини. Вас вилічить.
Години 10—12, 2—6, в понед., середи і суботи до 8. веч. Неділі 10—12 рано.
207—2nd Avenue, corner 13th Street, New York City. Tel. Stuyvesant 7048.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 St., NEW YORK
Між 4th Ave. а Irving Place.
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

ПЕТЕР ХОМА
Представитель всіх корабельних ліній. Шифкарти на всі найвигідніші корабелі. Спроваджує родини з краю. Виготовляє інформації. Полагоджує всякі справи правничі і нотаріяльні. Спродає доми, льоти і фарми. Висилає гроші до краю в доларах. Хто бажаєби вислати гроші своїй родині, аби там одержали доляри в вашій місцевости на почті, то просимо зголоситись листовно або ручно до:
PETER CHOMA,
308 PACIFIC AVENUE,
JERSEY CITY, N. J.

СТЕФ. І. СВУСЯК І СИНИ
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга чесна і пошена.
Достарчується автомобілі на весілє, хрестини і другі оказії. Удаваймесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N. J.
Tel. Montgomery 4743
48 Ryerson Street, Brooklyn, N. Y.
Telephone 540.